

การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ของประเทศไทย

PARTICIPATIVE ADMINISTRATION IN EDUCATIONAL MANAGEMENT OF THE
11 GROUP PRAPARIYATTIDHAM SCHOOLS IN THE NORTHEAST OF THAILAND

พระจักรกฤษ สีสัว¹ กิจพิณัฐ อุสาโห²
Pha Jakkrit Seesiw¹ Kitpinit Usaho²

^{1,2}บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
^{1,2}Graduate School, University of Eastern Asia

*Corresponding Author, e-mail: yanwisat@gmail.com

Received: February 26, 2019; Revised: April 11, 2019; Accepted: April 11, 2019

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ของประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ของประเทศไทย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 181 คน สุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือคือ แบบสอบถามและวิเคราะห์เนื้อหาจากคำถามปลายวิเคราะหข้อมูล ได้แก่ สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพในภาพรวมของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ของประเทศไทย 4 ด้าน ได้แก่ 1.1) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 1.2) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 1.3) ด้านด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล 1.4) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ของประเทศไทย มีดังนี้ 2.1) สนับสนุนให้มีการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการประชาธิปไตยของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 2.2) จัดการประเมินผลระหว่างการจัดการศึกษาโดยพิจารณาสอดคล้องกับ

ตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพการศึกษากับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สมรรถนะสำคัญ และโครงสร้างเนื้อหาของการมีส่วนร่วมในการประเมินผล 2.3) สำรวจและทบทวนหลักการจัดการศึกษาในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2.4) กำหนดบทบาทการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

คำสำคัญ : การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

Abstract

The objectives of this independent study were: 1) to study the state of the participative administration of the 11 group Phrapariyattidhamma Schools in the northeast, of Thailand. 2) to study the guidelines for developing the participative administration of the 11 group Phrapariyattidhamma Schools in the northeast of Thailand. The sample were teachers and administrators taken into the study by stratified random sampling. The instrument used in collecting data was a questionnaire. The statistics utilized in this study were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The findings showed that: 1) The overall state of participative administration of the 11 group Phrapariyattidhamma Schools in the northeast of Thailand including 4 aspects: 1.1) Participation in benefits; 1.2) Participation in decision-making; 1.3) Participation in evaluation; 1.4) Participation in practice was at a moderate level; 2) Guidelines for development of participative administration of the 11 group Phrapariyattidhamma Schools in the northeast of Thailand were: 2.1) Support the public hearing of democratic processes of participation in practice; 2.2) Manage the evaluation during the study by considering the indicators of educational quality assurance and expected learning outcome, key competencies and content structures of participation in evaluation; 2.3) Explore and review educational management principles for participation in decision making; 2.4) Determine the role of personal involvement in participation in benefits.

Keywords: Participative Administration Education Management Phrapariyattidhamma Schools

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กำหนดหลักการสำคัญไว้อย่างชัดเจนว่าจะยึดหลักการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญในการจัดการศึกษา ดังจะเห็นได้จากการมีการกำหนดไว้ในหมวดที่ 1 ว่าด้วยความมุ่งหมายและหลักการไว้อย่างชัดเจน และในหมวดที่ 5 ซึ่งมีสาระว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษา จึงมีบทบัญญัติให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม (มาตรา 8 (2)) รวมทั้งจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น (มาตรา 9 (6)) จัดกระบวนการเรียนรู้โดยมีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย (มาตรา 24 (6)) จะต้องร่วมกับภาคส่วนอื่น ๆ ตามมาตรา 9 (6) ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน (มาตรา 29) เพราะสถานศึกษาแต่ละแห่งจะไม่สามารถปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ดังกล่าวได้ด้วยตนเองตามลำพังโดยปราศจากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงอาจกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาถือเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความร่วมมือขององค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา (สมาคมกรรมการสถานศึกษาแห่งประเทศไทย, 2555)

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนขั้นพื้นฐานให้แก่พระสงฆ์และสามเณร โดยมุ่งเน้นวิชาการในด้านพระพุทธศาสนาเป็นหลัก ในแผนกสามัญศึกษาซึ่งเป็นการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมควบคู่ไปกับสาขาวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ซึ่งมีทั้งหมด 8 สาระวิชา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษา และพลศึกษา ตามประกาศมหาเถรสมาคม ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2553 และประกาศคณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2555 ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นจากแรงศรัทธา และให้อำนาจของพระสงฆ์ในการกำกับดูแลเป็นหลัก เนื่องจากมีเนื้อหาของการจัดการศึกษาที่พระพุทธศาสนาเป็นหลักร่วมด้วย ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแต่เพียงในนามเท่านั้น โดยเฉพาะกับประเด็นของการจัดการศึกษาด้านวิชาการและด้านพระพุทธศาสนา ซึ่งคนในชุมชนที่เป็นคณะกรรมการกรรมการสถานศึกษาบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาเพียงร่วมเป็นคณะกรรมการแต่เพียงในนาม และมีบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนให้เป็นไปตามที่กฎหมายทางการศึกษาระบุไว้เท่านั้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ซึ่งอาจส่งผลกระทบให้การจัดการศึกษาอาจไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, 2551)

นอกจากนั้น สภาพการณ์ที่เป็นอยู่ของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ยังมีประเด็นที่ต้องใช้กลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา เพิ่มอีกหลาย ๆ ประเด็น ไม่ว่าจะเป็นในด้านคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษา ในปัจจุบัน ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ยังไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคมในวงกว้าง ความไม่ชัดเจน ในอัตลักษณ์ของการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทที่ควรจะเป็นอย่างแท้จริง ประสิทธิภาพของระบบ การดำเนินการด้านการบริหารจัดการ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ยังไม่มีทิศทางการพัฒนา และขาดความชัดเจนในการสร้างเอกภาพทางการบริหารให้กับกลุ่มโรงเรียน และสำนักงาน พระพุทธศาสนาจังหวัด และยังพบว่าการสร้างพันธสัญญาการดำเนินงานและการจัดการศึกษาเพื่อ การสร้างศาสนทายาทที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันยังไม่ได้มีการกำหนดให้มีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมมากนัก จะมีเพียงการดำเนินงานตามกรอบแนวปฏิบัติของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นสำคัญ อีกทั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ไม่มียุทธศาสตร์การพัฒนาที่เด่นชัดพอที่จะ เป็นแนวทางของการจัดการศึกษาในบริบทพื้นที่นั้น ๆ เพื่อสร้างศาสนทายาทและดำเนินการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาแก่ชุมชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

อาจกล่าวได้ว่า กระบวนการการมีส่วนร่วมนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษา แต่อาจมีปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ของประเทศไทย โดยผลที่คาดว่าจะเกิดจากการวิจัยจะพบแนวปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ :

1. ศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ของประเทศไทย
2. ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงพรรณนาของสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ

โรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
กรอบแนวคิดในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

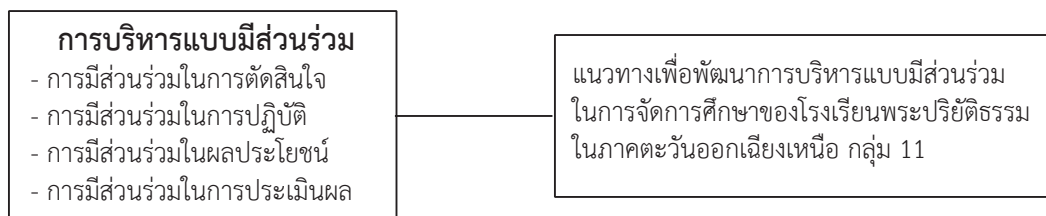
1. หน่วยที่ศึกษาได้แก่โรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 จำนวน 41 โรงเรียน ประชากรผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ บุคลากรที่เป็นฆราวาสและบุคลากรพระสงฆ์ จำนวน 340 รูป/คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 จำนวน 22 โรงเรียน หน่วยในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลบุคลากรที่เป็นฆราวาสและบุคลากรพระสงฆ์ จำนวน 181 รูป/คน โดยใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (1970) และทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ได้แก่ สุ่มแบบแบ่งชั้น และสุ่มอย่างง่าย ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูล	จำนวนประชากร (N)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n)
ผู้อำนวยการโรงเรียน	41	22
รองผู้อำนวยการโรงเรียน	41	22
ครูประจำการ	134	71
ครูพิเศษ	83	44
ครูบาลี	41	22
รวม	340	181

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ในลักษณะของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (ธีระ รุญเจริญ, 2550; จันทรานี สงวนนาม, 2553; เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2553; Cohen and Uphoff, 1977; Beer, 2003, pp. 81-95; Schermerhorn, 2011, p. 473) เพื่อศึกษาแนวทางเพื่อพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 1 ฉบับ รวมจำนวนข้อคำถาม 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นภาพรวมเท่ากับ .85

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายทั้งรายข้อ รายด้าน และโดยรวม โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

2. วิเคราะห์เนื้อหาจากข้อคำถามปลายเปิดเพื่อนำเสนอเป็นแนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11

ผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 พบว่า

1.1 สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ในภาพรวมมีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และข้อมูลมีการกระจายตัวน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับน้อยจนถึงปานกลาง โดยสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง และด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับน้อย

1.2 สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง และข้อมูลมีการกระจายตัวน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับน้อยจนถึงระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับ 3 อันดับแรก คือ การรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม รองลงมาการรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังประกอบการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม และการรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดโครงสร้างเนื้อหาประกอบการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

1.3 สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย และข้อมูลมีการกระจายตัวน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับน้อยที่สุดจนถึงระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก คือ คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมตามวัตถุประสงค์การจัดการศึกษา รองลงมา คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้ได้ผลตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของการจัดการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมตามสาระการเรียนรู้ของการจัดการศึกษา

1.4 สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง และข้อมูลมีการกระจายตัวน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับน้อยจนถึงระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยปัญหาในการปฏิบัติ 3 อันดับแรก คือ คณะกรรมการ

สถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลที่เกิดจากการจัดการศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม รองลงมาคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลที่เกิดจากการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องตามสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม และคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลที่เกิดจากการจัดการศึกษาตามโครงสร้างเนื้อหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

1.5 สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง และข้อมูลมีการกระจายตัวน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับน้อยจนถึงระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก คือ คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผลให้ได้ตามสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม รองลงมาคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผล ตามเหตุผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม และคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผลตามโครงสร้างเนื้อหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

2. แนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ได้แก่

2.1 แนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้แก่ การสำรวจและทบทวนหลักการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ อันนำมาซึ่งการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สมรรถนะสำคัญ โครงสร้างเนื้อหา การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งในด้านวิชาการและในด้านพระพุทธศาสนา

2.2 แนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ได้แก่ การสนับสนุนให้มีการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการประชาธิปไตย เพื่อการวิพากษ์หลักสูตรให้สอดคล้องตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และค่านิยม ของการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ทั้งในด้านวิชาการและในด้านพระพุทธศาสนา

2.3 แนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ได้แก่ การกำหนดบทบาทการมีส่วนร่วมของบุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้มีความชัดเจนภายใต้การมีเป้าหมายร่วมกัน และการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้หลาย ๆ แนวทางแต่ต้องสอดคล้องตามที่หลักสูตรกำหนดเพื่อแก้ปัญหากรณีที่ประสิทธิผลที่เกิดไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.4 แนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ได้แก่ การจัดการประเมินผล ระหว่างการจัดการศึกษาโดยพิจารณาความสอดคล้องของตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพการศึกษา กับ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สมรรถนะสำคัญ และโครงสร้างเนื้อหา และการประเมินประสิทธิผลการจัดการ ศึกษาปลายปี ทั้งในด้านวิชาการและในด้านพระพุทธศาสนา เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุง การจัดการศึกษา

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน พระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และข้อมูลมีการ กระจายตัวน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับน้อยจนถึง ปานกลาง โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีสภาพการบริหาร แบบมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับ ปานกลาง แต่ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับน้อย สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของธนากร ทองทิพย์ (2555) ที่ทำการศึกษาวิจัยสภาพปัจจุบันและแนวทางการมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดบ้านสนวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ซึ่งพบว่าส่วนด้านที่มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุดคือด้านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ โดยการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

นอกจากนั้น ผลการวิจัยในครั้งนี้นี้ยังได้แนวทางเพื่อพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 โดยเฉพาะในด้านการมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติ ได้แก่ การสนับสนุนให้มีการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการประชาธิปไตย เพื่อการ วิพากษ์หลักสูตรให้สอดคล้องตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และค่านิยมของการจัดการศึกษาของโรงเรียน พระปริยัติธรรม ทั้งในด้านวิชาการและในด้านพระพุทธศาสนา ซึ่งถือเป็นข้อเสนอแนะที่น่าจะแก้ปัญหา ของสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เพื่อลดช่องว่างของนโยบายการจัดการศึกษา กับการปฏิบัติจริงได้ เพราะมีข้อเสนอให้มีการรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการประชาธิปไตย เพื่อการ วิพากษ์หลักสูตรให้สอดคล้องตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และค่านิยมของการจัดการศึกษา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ทั้งในด้านวิชาการและในด้านพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการ สนับสนุนประสิทธิผลการจัดการศึกษาโดยตรงและชัดเจน เรียงลำดับตามกระบวนการที่ถูกต้อง

ตั้งแต่การกำหนดการปฏิบัติการมีส่วนร่วมให้สอดคล้องตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และค่านิยมของโรงเรียน โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้น จากผลการวิจัยของ Delaney (2000) ที่ศึกษาความร่วมมือของผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนรู้ในระดับท้องถิ่น ภายใต้ระบบของสถานศึกษาแห่งรัฐ/สาธารณะ โดยเน้นการศึกษาทัศนะของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีบทบาทในฐานะเป็นตัวแทนที่อยู่ในคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นไปตามระบบประชาธิปไตย การใช้การสื่อสารแบบสองทาง การกำกับดูแลให้กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ได้มีบทบาทแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียม ตลอดจนความพึงพอใจ/ไม่พอใจต่อช่องทางการสื่อสาร

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 โรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติให้มากขึ้นจากเดิม โดยควรมุ่งลดช่องว่างของนโยบายกับการปฏิบัติให้มีความเป็นเนื้อเดียวกันมากที่สุด

1.2 โรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ควรจัดกิจกรรมเพื่อหลอมรวมความเป็นหนึ่งเดียวกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันในการวางแผนการมีส่วนร่วมของการจัดการศึกษาได้อย่างตรงตามสภาพจริงและตามความต้องการของแต่ละโรงเรียนอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม 11 ในเชิงคุณภาพจากผู้ให้ข้อมูลหลากหลายและกว้างขวาง

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *ข้อบ่งชี้และภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *คู่มือการบริหารจัดการระบบคุณภาพ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2553). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.
- ธนากร ทองทิพย์. (2555). *สภาพปัจจุบันและแนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดบ้านสนวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์).
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: บุ๊คพอยท์.
- สมาคมกรรมการสถานศึกษาแห่งประเทศไทย. (2555). *กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2551). *เอกสารประกอบการอบรมสัมมนาเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน* (School-Based Management: SBM). สืบค้นจาก <http://www.moe.go.th/wijai/sbm.htm>
- Beer, M. (2003). Managing Change and Transition. *Harvard Business School Press*, 8(11), 8195.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1977). *Rural development participation: concepts and measures for project design, implementation and evaluation*. New York: The rural development committee center for international studies, Cornell University.
- Delaney, R. (2000). Parent participation in district-level curriculum decision-making: a year in the life of school district. *ProQuest digital dissertations*, 60(7), 2349-A.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610.
- Schermerhorn, J. R. (2011). *Management* (11th edition.). New York: John Wiley & Sons.

Translated Thai References (ส่วนที่แปลรายการอ้างอิงภาษาไทย)

- Ministry of Education. (2003). *Scope and mission of school administration and management*. Bangkok: Khurusapha Printing, Lat Phrao. [In Thai]
- Ministry of Education. (2010). *Quality management system manual*. Bangkok: Thailand Agricultural Cooperative Assembly Printing Company Limited. [In Thai]
- Sanguanarm C. (2010). *Theories and practices in administration* (2nd edition). Bangkok: Bookpoint.
- Thongthip, T. (2012). *Current conditions and guidelines for participation in the development of academic administration potential of Wat Ban Sanuan School Under the Office of Buriram Primary Education Area, District 2*. (Master's thesis, Buriram Rajabhat University). [In Thai]
- Rooncharoen, T. (2007). *Professionalism in organizing and managing education in the educational reform era* (4th edition). Bangkok: Khaofang. [In Thai]
- Metkaroonchit, M. (2010). *Participatory education management: people, local administrative organizations and government agencies* (3rd edition). Nonthaburi: Bookpoint.
- Association of Educational Institutes of Thailand. (2012). *Director of Basic Education Institution*. Bangkok: Alphabet Charoenwat.
- Dolprasith S. (2008). *Seminar on School-Based Management: SBM*. Retrieved from: <http://www.moe.go.th/wijai/sbm.htm>